

Sygn. akt I CSK 2101/22

## POSTANOWIENIE

Dnia 31 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z wniosku Parafii [...] pod wezwaniem [...]

w D.

przy uczestnictwie E. [...] spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

o ustanowienie służebności przesyłu,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 31 sierpnia 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w P.

z dnia 28 września 2021 r., sygn. akt II Ca [...],

**1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**

**2) zasądza od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kwotę  
240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów  
postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 28 września 2021 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił apelację wnioskodawczyni Parafii [...] PW [...] w D. od postanowienia Sądu Rejonowego w G. z dnia 5 listopada 2020 r., którym oddalony został jej wniosek o ustanowienie na rzecz uczestnika E. [...] spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. służebności przesyłu.

U podstaw oddalenia wniosku i apelacji legło stwierdzenie, że uczestnik nabył służebność przesyłu przez zasiedzenie.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez wnioskodawczynię. Skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołała się na przesłanki z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Zdaniem skarżącej w sprawie wyłoniły się istotne zagadnienie prawne i wątpliwości wykładnicze dotyczące: wpływu postępowania regulacyjnego prowadzonego z udziałem wnioskodawczyni na podstawie ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (tekst. jedn. Dz.U. z 2019 r., poz. 1347, ze zm.) na bieg terminu zasiedzenia służebności gruntowej (służebności przesylu) dotyczącej nieruchomości objętej postępowaniem regulacyjnym (art. 123 § 1 pkt 1 w zw. z art. 175 w zw. z art. 172 § 1 w zw. z art. 176 § 1 w zw. z art. 292 i w zw. z art. 305<sup>4</sup> k.c.), w tym możliwości przerwania (zawieszenia) biegu terminu zasiedzenia, przyjęcia dobrej wiary (art. 7 k.c.) posiadacza służebności gruntowej (służebności przesylu) w odniesieniu do nieruchomości, która jest objęta postępowaniem regulacyjnym oraz oceny charakteru odzyskania prawa własności nieruchomości w postępowaniu regulacyjnym.

Ponadto, zdaniem skarżącej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd bezzasadnie pominął bowiem, brak tytułu prawnego uczestnika do linii kablowych niskiego napięcia pobudowanych w latach 1997, 2003, 2008 oraz linii napowietrznej niskiego napięcia i stacji transformatorowej powstałych w 2004 r. Nie uwzględnił także, że wnioskodawczyni nie miała żadnych praw do wywłaszczonej nieruchomości, gdy trwało postępowanie regulacyjne, a już przyjęto bieg terminu zasiedzenia służebności na rzecz uczestnika. Błędnie także przyjął, że przedsiębiorstwo państwowe po nabyciu prawa własności urządzeń przesyłowych posadowionych wówczas na gruncie Skarbu Państwa było posiadaczem służebności o treści odpowiadającej służebności przesylu w dobrej wierze, mimo że nie zawarło umowy o korzystanie ze służebności w formie aktu notarialnego.

Uczestnik w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Oparcie natomiast wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub

podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, niepubl. i z 28 marca 2007 r., II CSK 84/04, niepubl.). Nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne ani wątpliwości wykładnicze, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (zob. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 lipca 2015 r., I CSK 976/14, niepubl.).

Zagadnienia prawne i wątpliwości wykładnicze sformułowane przez skarżącą nie spełniają wyżej sprecyzowanych w judykaturze Sądu Najwyższego wymagań. Ich ujęcie - ograniczone do przedstawienia własnego poglądu w opozycji do stanowiska prawnego Sądu drugiej instancji - wskazuje na odniesienie go do okoliczności konkretnej sprawy i dążenie do uzyskania tą drogą poglądu, który miałby służyć jej rozstrzygnięciu. Wnioskodawczynie nie formułuje nowego, dotąd nie rozstrzygniętego problemu prawnego, którego wyjaśnienie wymagałoby zaangażowania Sądu Najwyższego i sprzyjało rozwojowi prawa, lecz zarzuca Sądowi Okręgowemu błędne przyjęcie, że uczestnik nabył służebność przesyłu przez zasiedzenie.

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości dopuszczalność ujmowania przeszkód natury politycznej jako okoliczności, która - pod pewnymi warunkami - może być zrównana w skutkach z siłą wyższą (zob. uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 26 października 2007 r., III CZP 30/07, (OSNC 2008, nr 5, poz. 43). Wyjaśniono w nim również, że przerwę biegu terminu zasiedzenia może spowodować jedynie czynność podjęta przez osobę uprawnioną, tj. osobę, przeciwko której biegnie zasiedzenie, a nie taką, która nie jest właścicielem nieruchomości i nie jest legitymowana do podjęcia takich czynności (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2021 r. IV CSKP 102/21, niepubl.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego stwierdzono także, że przywrócenie w wyniku ustawy regulacyjnej własności nieruchomości nie jest równoznaczne z pełną restytucją, a orzeczenia regulacyjne mają charakter konstytutywny. Ponadto skutki nabycia na podstawie ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego nie uchylają stanów faktycznych istniejących na

nieruchomości, do których należy posiadanie, także wtedy, gdy jest stanem bliskim nabycia prawa (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2020 r., IV CSK 504/18, niepubl. i orzecznictwo przywołane w jego uzasadnieniu).

Wyjaśniono także, że orzeczenia Komisji Majątkowej nie mogą co do zasady naruszać praw nabytych przez osoby trzecie (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 23 lipca 2004 r., III CK 194/03, niepubl. i postanowienie Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2007 r., III CSK 427/06, OSNC 2008, nr 3, poz. 39). W konsekwencji nabycie własności nieruchomości w trybie postępowania regulacyjnego ani prowadzenie tego postępowania, nie wpływa na bieg zasiedzenia służebności przesyłu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2021 r., IV CSKP 102/21, niepubl.).

Również problematyka dobrej wiary posiadacza służebności w okolicznościach tożsamyh do ustalonych w sprawie była wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego. Utrwalony jest pogląd, że dobra (zła) wiara posiadacza nieruchomości podlega badaniu według stanu jego świadomości z chwili objęcia władztwa nad rzeczą, a późniejsze zmiany świadomości posiadacza – czego skarżąca nie bierze pod uwagę - pozostają bez wpływu na tę ocenę ( zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 14 października 2015r., V CSK 5/15, OSNC 2016, nr 9, poz.109, z 4 lipca 2014r., II CSK 551/13, OSNC 2015, nr 6, poz. 72, z 21 lutego 2013r., I CSK 354/12, OSNC-ZD 2014, nr 1, poz. 5, i z 17 grudnia 2010r., III CSK 57/10, OSNC 2011, nr 10).

Wyjaśniono również, że przedsiębiorstwo państwowe, które nabyło z mocy prawa z dniem 7 stycznia 1991r. - własność urządzeń przesyłowych, posadowionych na nieruchomości Skarbu Państwa, może być uznane za posiadacza w dobrej wierze służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Miało ono bowiem obiektywne podstawy do przyjęcia, że korzystając z gruntu Skarbu Państwa, który uwłaszczył je na urządzeniach przesyłowych nie narusza cudzego prawa (zob. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z 15 lutego 2019 r., III CZP 81/18, OSNC 2020, nr 1, poz. 4 oraz orzeczenia przywołane w jej uzasadnieniu). Nie zachodzi zatem potrzeba ponownej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Sytuacja taka w analizowanej sprawie nie zachodzi.

Po pierwsze, w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała na jej oczywistą zasadność oraz na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego i wątpliwości wykładniczych. Wobec kształtu tych przesłanek nie jest możliwe jednoczesne skuteczne wykazywanie, że w sprawie istnieją wątpliwości interpretacyjne dotyczące przepisów prawa i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona (zob. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, niepubl. i z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl.). W tym zakresie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawiera wewnętrzną sprzeczność, nie ulega bowiem wątpliwości, że ta sama kwestia nie może stanowić źródła zagadnienia o problemowym i niejasnym charakterze i zarazem podstawę ewidentnej zasadności skargi kasacyjnej możliwej do stwierdzenia, bez prowadzenia bardziej złożonych rozumowań.

Po drugie, skarżąca odniosła tę przyczynę kasacyjną do zarzutów naruszenia prawa materialnego i procesowego ujętych w ramach podstaw skargi

kasacyjnej, ale w przedstawionym uzasadnieniu wniosku brak jest takich argumentów, które wskazywałyby na rażące naruszenie prawa w ustalonym przez sąd drugiej instancji i wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym (art. 398<sup>3</sup> § 3 i 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c.).

Z podstawy faktycznej orzeczenia Sądu Rejonowego aprobowanej przez Sąd Okręgowy wynika, że na nieruchomościach stanowiących własność wnioskodawczyni przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna średniego napięcia wybudowana: na działce nr [...]4 w 1958 r. (modernizacja w 1988 r.), na działce [...]8/2 w 1965 r. (modernizacja w 1988), na działce nr [...]3 w 1958 r. (modernizacja 1988 r.), na działce nr [...]2 w 1958 r. (modernizacja 1978 r.). Przez działkę nr [...]6/2 przebiegają także linie elektroenergetyczne niskiego napięcia wybudowane w 1958 r. (modernizacja w 1978) oraz jest na niej posadowiona stacja transformatorowa słupowa wybudowana w 1958 r. (modernizacja w 1988 r.) (k. 282 – 283).

Skarżąca w uzasadnieniu wniosku przyjmuje natomiast inne daty posadowienia na działce nr [...]2 linii elektroenergetycznych i stacji transformatorowej i na tym alternatywnym, usuwającym się spod kontroli sądu kasacyjnego stanie faktycznym buduje oczywistą zasadność skargi. Nie respektując obowiązującej w postępowaniu kasacyjnym zasady niedopuszczalności kwestionowania oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, czyni podstawą skargi wprost art. 233 § 1 k.p.c.

Nie jest także jasne czy wywód skarżącej nie jest wynikiem odniesienia do okoliczności innej sprawy, skoro sprawę w pierwszej instancji rozpatrywał Sąd Rejonowy w G. a nie – jak wskazano w uzasadnieniu skargi - w Ż., a Sąd Okręgowy zaaprobował, a nie - jak twierdzi skarżąca - nie podzielił, ustaleń Sądu pierwszej instancji (str. 13 skargi).

Po trzecie, rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego przyjmujące w ustalonych w sprawie okolicznościach nabycie przez przedsiębiorcę przesyłowego służebności przesyłu przez zasiedzenie koresponduje, z wyżej przytoczonym orzecznictwem Sądu Najwyższego i jako takie nie realizuje przesłanki oczywistej zasadności skargi.

Zaznaczenia także wymaga, że skargi kasacyjne oparte na tożsamych

zarzutach były już wielokrotnie przez Sąd Najwyższy oddalane lub odmawiano ich przyjęcia do rozpoznania (zob. m.in. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego z 19 czerwca 2019 r., IV CSK 576/18, z 17 stycznia 2020 r., IV CSK 504/18, z 29 maja 2020 r., IV CSK 661/19, z 20 sierpnia 2020 r., IV CSK 693/19, z 15 października 2020 r., IV CSK 2014/20, z 13 listopada 2020 r., IV CSK 105/19, i z 8 grudnia 2021 r., IV CSKP 102/21).

Z tych względów, na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398<sup>21</sup> k.p.c., oraz § 5 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst. jedn: Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).

[as]